

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 42.

Lýsingaprisur fyri mm.: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 20. oktober 1945.

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

Einans javnaðarmanna stjórnarskipanar- uppskot kann loysa hin dansk-føroyska spurningin.

Fólkaflokksmenn hava onga stjórnarstöðu — og standa
sum nationalir og stjórnarlígr svikjarar.

Hvussu fáa fólkaflokksmenn tað at ríma við sitt nú aftur til hetta valið í herðingum gangandi sjálfstýris- og fullveldisgeip:

at teir á sinni settu fram eitt ófullgjørt uppskot sum "prikkaløgina" til fullveldisstjórnarlog uttan innfokur at gjalda tað, ið staturin nú rindar.

at teir á øðrum sinni — 1943 — settu fram eitt fullveldisuppskot uttan stav av sjálfstöðuligari figgjarglóg, men gjördu tað tvørturímóti aftaná at hava samtykt eina figgjarglóg, ið roknaði við, at danski statur framvegis skuldi gjalda 2,3 milliónur til tað føroyska húsarhaldið.

at teir forðaðu tí av javnaðarmonnum framsetta uppskot til stjórnarskipan og frælsis- og vinarbræv, ið til allar tíðir vildi haft loyst trættuna millum Danir og Føroyingar, trættuna um Føroyinganna rætt til at taka ræði og ábyrgðina so langt sum vit gjalda heilt og fullt.

Liggur ikki svarið í, at fólkaflokkurin í síni røtt og veru er ein ónationalur flokkur, men sum — eins og allar stórmannaflokkar um heimin — nýtir tað nationala til at veitra við, oysa og rumbra við fyrri at fáa fólkið at geva sær maktina á stjórnarsessumum at verja sínar peniga-interessur og halda niðuri øllum royndum hjá fjöldini at vinna sær rættin og kjansin at verða sín egni harri, sín egin arbeiðsgevari í vinnulivinum og stjórnandi makt í sóknarstýrum, á tingi og ríkisdegi.

Ein av teim fáu greiðu og ærligu leiðarumum innanfyri fólkaflokkin, harra E. Húsgarð, bóndi, ássannar, atfólkaflokkurin gjörði eina ógerð, tá ið hann forðaði javnaðarmanna stjórnarskipanaruppskoti at koma til atkvøðugreiðslu, tí tað er hvørjum skilamanni greitt, at ifall hetta stjórnarskipanaruppskot frælsis- og vinarbræv, varð samtykt tá, var øll ógreidda og fløkja millum okkum og Danir greidd nú. Amtmaðurin hevði

jú skriftliga givið besked til stjórnarmála nevndina í tinginum, at hann ríkisdagsins, ministeriisins og kongsins vegna vildi ganga við til at seta javnaðarmanna stjórnarskipanaruppskot í gildi. Og vit vita nú, at hann sambært sína stillingsfullmakt hevði rætt til at binda ríkisdag, ministerium og kong.

Ein av teim elstu, men skilabestu og greiðastu heilunum innanfyri sjálfstýrið segði, tá ið hann hevði lisið javnaðarmanna stjórnarskipanar uppskot við viðmerkingum, at tann dag, tá ið fólkaflokkurin átók sær ábyrgðina fyrri at fella og forkoma hesum uppskoti, vildi hann til ævigar tíðir forðoma seg í söguni sum ein löturs-flokk, sum einans hevði til uppgávu at rumbra, men sum einki lag legði í at fáa úrslit í og greiðu á teirri nationalu trættuni.

Eingir meinigir menn og ongar kvinnur vita í dag, hvat fólkaflokkurin vil. Hann hevur yvirhøvur einki greitt lagt fram. Hann er veruliga so ógreiður og villingarsamur, at ein maður kann standa í eld-roki og halda fram, at fólkaflokkurin er ein loysingarflokkur, annar maður kann veralika so iðin og ágrýtin at trútta inn í fólk, at fólkaflokkurin er eingin loysingarflokkur, triðja maðurin kann ein finna standandi við "filosofiskum" bragdi á andliti og útleggja, hvat samband ella meira sjálvræði "realunion" er o. s. fr. Samband í sambandsbygdum, loysing fyrri loysunnarmonnum, moderat sjálfstýri í spakligum sjálfstýrisbygdum og ramligari sjálfstýri í ramligum sjálfstýrisbygdum — tað er fólkaflokksins politikkur. Veruliga eingin politikkur, einans ein snúðin stemmufisking fyrri at fáa valdið at verja sínar peninga-, pundinteressur.

Ungi maður, unga kvinna og tit eldri, ið vilja fáa enda á klandrinum og stríðnum um rættin til ræði her á landi, tit

hava bert ein flokk at velja, tað er javnaðarflokkurin. Tí eingin flokkur hevur so fullgjørt uppskot til eina góða, endaliga og vinarliga loysing av spurninginum Føroyinga og Dana millum sum javnaðarmenn:

Javnaðarmenn vilja:

1) Føroya lögting lóggávuveldi í øllum viðurskiftum, tað hevur tikið ta fullu peningaligu, umsitingarlugu (administration) og siðmennilugu ábyrgðina fyrri, heilt og fullt.

2) Føroyingar og Danir koma til sættis um tað vana- og frælsisbrævið, at Føroyingar við sínum lóggávuveldi til eina og hvørja tíð skulu kunna — uttan nýggjar samráðingar — yvirtaka tann tátt og teir tættir í samfelagslivi okkara, sum teir sjálvir vilja.

3) Landsnevndin skal vera landsins stjórn við ábyrgd yvir fyrri löginginum og skal á sama hátt sum einhvør ríkisstjórn hava tey mál í hondum, sum vit hava heilt og fullt yvirtikið.

4) Tey mál, sum tingið ikki hevur avgjört at yvirtaka, skulu víðgerast í felagsskapi við danska ríkisdag, ríkisstjórn og kong sum higartil. — Viðvíkjandi víðgerð av hesum málum skulu vit hava umboð á dana-tingi.

5) Tær lógir, sum tingið samtykkir innanfyri tey öki, ið vit hava yvirtikið heilt og fullt, fara ikki til ríkisdag og ríkisstjórn, men verða einans at undirskrivað av kongi, hvørs stóða yvir fyrri hesum lögum er tann sama sum hansara stóða er yvir fyrri eini hvørjari av Danatingi og dansku ríkisstjórn samtyktari lóg.

6) Tann flaggskipan, vit hava fingið, og sum javnaðarflokkurin eigur sín stóra lut í, verður at standa við.

7) Møðurmálsins óskerdi rættur, sum vunnin er, skal standa við.

8) Við eini planøkonomiskari skipan skal tingið við øllum landsins kraftarkeldum og møguleikum til handa vera skyldugt til at veita hvørjum manni og hvørjari kvinnu arbeiði og harvið menna og stimbra Føroya lögting til at gjalda og valda so langt, sum evni og møguleikar rökka.

Hann, ið er av rótum nationalur og tjóðskaparhugtikin, og sum vil hava trættuna mill-

um Danir og Føroyingar loysta við einum vana- og frælsisbrævi kann tann 6. november einans seta kross við

lista C.

Tá ið fólkaflokksmenn og sambandsmenn lögdu allar árar út fyrri at forða, at lanið tók undir við Jens av Reyni's 10 eiktrolarum.

Hvussu fáa fólkaflokksmenn tað at ríma við sitt reyp um vinnulivið, at teir saman við sambandsmenn settu fótur í spenn við háðandi orðum sum "Dams trættolarar" og royndu av øllum alvi at forða, at Føroyingar fingi 10 motor-eiktrolar til keyps í Bretlandi?

Tessverri varð javnaðarmannauppskotið um, at tingið skuldi átaka sær keypið av hesum, eftir tíðni biligu trolarum, felt.

Eitt jónkasligt, í iva og "beteinkiligt" ísveipað uppskot um, at landsnevndin skuldi verða heimilað til, um hon helt onga "risiko" vera, at vera við til at keypa 1 ella 2 av hesum 10 trolarum, varð samtykt.

Tað er einki at ivast um, at ifall landið, lögingið, einmelt við teirri sterkastu átroðkan var gingið inn fyrri at fáa hesi 10 herligu fiskiförini, vildi vit haft fingið tey til næst-seinasta heyst. Og hvussu nogvar milliónur hevði so ikki okkara land verið ríkt.

Er tað møgulegt, at nakar fiskimaður aftaná hesa brotsgerð móti tí arbeiðs- og vinnuleysu fiskimannafjöldini kann greiða atkvøðu fyrri nokrum av teim flokkum, ið drupu hetta stórmál?

Fiskimenn! Arbeiðsmenn! Tit megnu hugsa tykkum 100 ferðir um, aðrenn tit styðja tilkær flokkar.

Einasti flokkur, sum í hvørri einstaka styftu er 100 procent fyrri tykkara livsinteressum, er javnaðarflokkurin. Tí mega tit tann 6. november í ár seta tykkara x við LISTA C, sum er

Javnaðarflokksins.

Tá ið fólkaflokksmenn vóru imóti at lata teir "stóru" gjalda ein munandi skatt til landið.

Hvussu fáa fólkaflokksmenn tað at ríma við "fullveldisstöðuna".

at teir í 1940 vóru imóti javnaðarmanna skattauppskoti við "stígandi skala", so vit kunnu fáa innlógur at gjalda okkara húsarhald?

Liggur ikki forkláringin í, at fólkaflokkurin ella ið hvussu er hansara "spíðsur" væl vil hava fullveldi, men teir stóru skulu í øllum tilfelli ikki gjalda tað?

Eitt lystiligt framtíðarbílet fyrri fjöldina í Føroyum!

Kann hin "meinigi" maðurin geva hesum flokki í hendi at skipa eitt sjálfstýri ella eitt fullveldi?

Nei! Og aftur nei!

Javnaðarmanna stýrisskipanaruppskot, at vit skulu ráðog lóngeva so langt sum vit gjalda, og vit skulu til eina og hvørja tíð gera alt fyrri at geva hvørjum manni á sjóvegi og landi arbeiði og harvið menna hann og landið til at gjalda — er hitt